

Online Adres <http://www.hemarge.org.tr/>
Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Derneği-HEMAR-G yayın
organıdır

ISSN:1307- 9557 (Basılı), ISSN: 1307- 9549 (Online)
Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi 2019; 21(3): 70-84

Hemşirelikte
Araştırma
Geliştirme Dergisi

Ruh Sağlığı Okuryazarlığı Eğitim Girişiminin Öğrenci ve Ebeveynlerin Ruh Sağlığı Okuryazarlığı Bilgi Düzeylerine Etkisi: Kapsam Araştırması

The Effect of Mental Health Literacy Education Intervention on Students and Parents Knowledge of Mental Health Literacy: Scoping Review

Özlem ÖZKAN SALKIM^a, Şeyda ÖZBIÇAKCI^{b1}

^a Doktora Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Hemşireliği
^{b1} Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi

ÖZET

Amaç: Bu kapsam araştırmasının amacı okullarda ruh sağlığı okuryazarlığını geliştirmek üzere uygulanan eğitim girişiminin öğrenci ve ebeveynlerin bilgi düzeylerine etkisini incelemek üzere yayınlanmış çalışmaların sonuçlarını incelemektir

Yöntem: Araştırma Arksey ve O'Malley kapsamlı araştırma protokolü üzerine temellendirilmiş, PRISMA ScR rehberine göre raporlanmıştır. Protokol, araştırma sorusunun tanımlanması, ilgili çalışmaların saptanması, çalışmaların seçimi, verilerin tablolaştırılması ve yorumlanması aşamalarını kapsamaktadır. Araştırmanın işleme kriterleri: 2004 yılı ve sonrası, İngilizce veya Türkçe olarak tam metne ulaşılabilmesi, hakemli dergide yayınlanmış ve ruh sağlığı okuryazarlığı eğitimini içeren girişimsel araştırma makalesi olmasıdır.

Çalışmalara, Google Akademik, Ulakbim, Türk Medline, DergiPark, PubMed, EBSCO, Cochrane Library, OVID veri tabanları taranarak ulaşılmıştır. Tasarım olarak eğitim müdahale çalışmaları seçilmiştir. Yüksek lisans ve doktora tezleri ve tam metne ulaşılamayanlar, İngilizce olmayanlar çalışma kapsamına alınmamıştır. Elektronik tarama ile saptanan tüm çalışmaların başlık ve özetleri, araştırmacılar tarafından bağımsız olarak gözden geçirilmiştir. İşleme kriterlerine uygun olan çalışmalar veri çizelgesine göre incelenerek her iki araştırmacının uzlaşması ile araştırma protokolü uygulanmıştır.

¹ E-mail: ozbicak@deu.edu.tr

* Bu çalışma 27-30 Kasım 2019' da '2. Uluslararası 7. Ulusal Pediatri Hemşireliği Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur

Geliş Tarihi:1 Şubat 2020 /Kabul Tarihi: 2 Mayıs 2021

Bulgular: Okullarda ruh sağlığı okuryazarlığı eğitim girişimi uygulanan çalışmalar elektronik veri tabanları taranarak veri çizelgesiyle çekilerek listelenmiştir. Başlangıçta 12.700 kaynağa ulaşılmıştır. Dahil edilme kriterlerine göre kaynakların elenmesi sonucunda 20 araştırmanın tam metinleri çalışmaya alınarak veriler sentezlenip, grafik ve tanımlayıcı tablolarla sunulmuştur. Ülkemizde ruh sağlığı okuryazarlığı eğitimini içeren çalışmaya rastlanmamıştır.

Sonuç: Bu kapsam araştırması konu ile ilgili yapılan eğitim girişimlerinin ve değerlendirilen sonuç çıktılarının sentezlenmiş geniş bir özetini sunmaktadır. Analiz sonucunda alandaki gelecek çalışmalara en etkili eğitim yöntemlerine ve çıktılara odaklanmada yol gösterici olması beklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Ruh sağlığı okuryazarlığı, eğitim, öğrenci, ebeveyn, okul hemşiresi, kapsam araştırması

ABSTRACT

Objective: The aim of this scoping review was to analyze the results of studies investigating the effects of educational interventions was applied in schools on students' and parents' knowledge of mental health literacy.

Method: The research was based on Arksey and O'Malley comprehensive research protocol and reported according to PRISMA ScR guide. The protocol covers the stages of defining the research question, determining the relevant studies, selecting the studies, tabulating and interpreting the data. Inclusion criteria of the study: 2004 and later, access to the full text in English or Turkish, being an interventional research article published in a peer-reviewed journal and including mental health literacy education.

Google Scholar, Ulakbim, Türk Medline, DergiPark, PubMed, EBSCO, Cochrane Library, and Ovid databases were screened. Articles with an educational experimental research design were selected. The titles and summaries of all studies determined by electronic scanning were reviewed independently by the researchers. Studies that comply with the inclusion criteria were examined according to the data sheet and the research protocol was applied with the consensus of both researchers.

Results: Studies in which mental health literacy education initiative was applied in schools were summarized and synthesized by scanning electronic databases with a data chart. Initially, 12.700 sources were reached. As a result of the elimination of the sources according to the inclusion criteria, the full texts of 20 studies were taken into the study and the data were synthesized and presented with graphics and descriptive tables. No study involving mental health literacy education has been found in our country.

Conclusion: This scoping review provides a synthesized summary of the training initiatives made on the subject and the outcomes evaluated. As a result of the analysis, it is expected to guide future studies in the field in focusing on the most effective training methods and outputs.

Keywords: Mental health literacy, education, student, parent, school nurse, scoping review

GİRİŞ

Sağlık araştırmalarında Ruh Sağlığı Okuryazarlığı (RSO) kavramı bireylere gereksinim duydukları konuda uygun yardım almalarını sağlamaya yönelik zorlukların giderilmesine ilişkin becerileri geliştirmeyi hedefleyen bir alandır.¹ RSO bireysel sorumluluk alma, davranışları yönlendirme, kaynaklara erişimi kolaylaştırma, bilgiyi değerlendirme, kullanma gibi bu alana ilişkin motivasyonu sağlar.^{1,2}

Terim ilk olarak Jorm, Korten, Jacomb, Christensen, Rodgers ve Pollitt (1997) tarafından, ruh sağlığına ilişkin kavramları tanımlarına, yönetmelerine ve korumalarına yardımcı olmak ve bozukluklarına ilişkin bilgi ve inançlara atıfta bulunmak için kullanılmıştır.³ Daha sonraki yıllarda Hay ve arkadaşları (2006) "tanımlarına, yönetmelerine ve korumalarına yardımcı olan ruhsal bozukluklarla ilgili bilgi ve inançlar

bütünlüğü” olarak tanımlamıştır.⁴ Düşük okuryazarlık, yardım arama ve hizmet kullanım oranlarını azaltmanın yanı sıra sosyal ve öz damgalama ve ayrımcı davranış oranları ile de ilişkilidir.⁵

RSO belirli hastalıkların tanınması, ruhsal sağlık bilgisinin nasıl aranacağına bilinmesi, risk faktörleri ve nedenleri, kendi kendine tedavi ve mevcut profesyonel yardım bilgisini; tanımayı ve uygun yardım aramayı destekleyen tutumlar geliştirebilmeyi hedefler.⁶ Bireysel anlamda ve toplumun genelinde ruh sağlığı bilgisi için en önemli belirleyici etkenlerden biridir.¹ Çalışmalar ruh sağlığı ve hastalıkları bilgisini geliştirmenin koruyucu sağlık davranışlarını geliştirdiği, bireylerdeki tedavi konusunda yardım arama davranışlarını arttırarak, damgalamayı azalttığı ve farkındalığı pozitif etkilediğini ortaya koymuştur.^{7,8} Bu anlamda ruh sağlığı hastalıklarının erken tanınması, tedavisi ve hizmetlerin kullanımını geliştirilecektir.⁶

RSO kavramı dört ana başlık altında incelenmektedir. Bunlar:

- 1-İyi ruh sağlığının nasıl elde edebileceğinin ve korunmasının anlaşılması,
- 2-Ruh sağlığı hastalıklarının ve tedavisinin anlaşılması,
- 3-Ruh sağlığı hastalıklarına karşı damgalamanın azalması,
- 4- Etkili yardım arama davranışının gelişmesidir.^{1,9,10}

Görüldüğü gibi RSO birbiriyle ilişkili üç kavramı içermektedir. Bilgi, davranış ve etkili yardım arama. Bu tanım Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) geliştirdiği tanımla da uyumludur. DSÖ RSO'yu “bireylerin kendi bakımlarına katılmak için bir güçlendirme aracı” olarak tanımlamıştır.¹⁰

Gelişen dünyanın çocuk ve adölesanlarının %25'inin tanılanabilir ruh sağlığı problemi vardır. Bu problemlerin %10'u ruh sağlığı hastalıkları kriterlerini karşılamaktadır.¹¹ Okullar sadece gelişim ve öğrenme ortamı değil çocuklar ve adölesanlar için aynı zamanda pozitif ruh sağlığının geliştirilmesinde esneklik sağlayan, negatif stresörlere karşı baş etme ve tampon sistemlerin oluşturulduğu yerlerdir.^{12,13} Özellikle optimum ev ve çevre koşulları sağlanamamış, örselenmiş, mahrum çocuklar için okullar bir dönüm noktası olabilir.¹⁴ Erişkin dönemdeki ruh sağlığı hastalıklarının yaklaşık %70-75'nin çocukluk ve adölesan dönemde bulgu verdiği görülmektedir.¹⁵ DSÖ'nün 8 ülkede 19 okulda ortaokul-lise öğrencilerinde yürüttüğü internet tabanlı öz bildirim dayalı anket çalışmasında, öğrencilerin kabaca üçte birinde DSM-4'e göre anksiyete, mod 5 değişiklikleri, madde kullanım bozuklukları ve bazı yaygın ruh sağlığı hastalıklarından en az biri (%35'i yaşam boyu, %31,4'ü son 12 ay içinde) görülmüştür.¹⁵ Çocuk ve adölesan dönemde tedavi edilmeyen ruh sağlığı sorunları yaşam boyu düşük iş başarıları, aile ve kişiler arası ilişkilerde problemler, aile fonksiyonlarında bozukluk, düşük yaşam beklentisi (suicid) gibi sorunların güçlü prediktörleri olabilmektedir.^{11,14} Yol açtığı sorunların büyüklüğüne rağmen Dünya'daki çocuk, genç ve yetişkinlerin %70-80'nin gereksinim duyduğu ruh sağlığı desteğini alamadığı gösterilmektedir.^{12,15} Yardım arama davranışına ilişkin algılanan engel ve kolaylaştırıcıların araştırıldığı Gulliver'in (2010) sistematik derlemesinde ve Wei'nin (2015) kapsamlı derlemesinde en önemli bireysel engellerin: utanma, damgalanma korkusu ve semptomların sorunlarla ilişkilendirilmesindeki özgüven eksiklikleri olduğu belirtilmiştir.^{16,17}

Anksiyete bozuklukları da adölesan döneminin en önemli ruh sağlığı sorunlarındanıdır. Her yıl adölesanların %15- 20'si bu nedenle etkilenmektedir.¹⁸ Daha önemlisi adölesan dönemde ruh sağlığı hizmetlerine gereksinimi olan bireylerin %80'i tedavi için herhangi bir başvuruda bulunmamakta ya da kaynak arayışına girmemektedir.¹⁸ Kanıtlar, zayıf/düşük RSO' nun ergenlikte ruh sağlığı sorunlarına çözüm aranmasına yardımcı olmanın önündeki en büyük engel olduğunu göstermektedir.^{1,8,9,11,12} Perry ve ark. (2014) ruh sağlığı bozukluklarında yardım arama üzerine yaptıkları çalışmada, bu konudaki bilgi eksikliğinin, gençlerin yardım aramasını engelleyen kilit bir nokta olduğunu ortaya koymuştur.¹⁹

RSO konusunda yapılmış eğitim girişimlerine ilişkin dünyadaki çalışmaların sonuçlarının incelenmesi ile

alandaki boşluk ortaya konarak araştırmacılara sentez bilgi sağlamak hedeflenmiştir. Ülkemizde bu konuyu inceleyen girişimsel bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda konuya ilişkin dünyada yapılan çalışmalarda kullanılan eğitim girişimlerinin ve etkinliğinin incelenmesine gereksinim duyulmuştur.

Bu kapsam araştırmasının amacı okullarda RSO'yu geliştirmek üzere uygulanan eğitim girişiminin öğrenci ve ebeveynlerin RSO bilgi düzeylerine etkinliğini incelemek üzere yayınlanmış çalışma sonuçlarını değerlendirmektir.

Araştırma Soruları:

1. Literatürde öğrenci ve ebeveynlerin RSO gelişimi için uygulanan eğitim girişimlerini içeren yayınlanmış çalışmalar nelerdir?
2. RSO eğitim girişiminin öğrencilerin bilgi düzeylerine etkisi nedir?
3. RSO eğitim girişiminin ebeveynlerin bilgi düzeylerine etkisi nedir?
4. Araştırmalarda girişim sonrası bilgi dışında diğer hangi parametreler incelenmiştir?

GEREÇ ve YÖNTEMLER

Araştırmanın protokolü Arksey ve O'Malley kapsamlı araştırma protokolü üzerine temellendirilmiştir.²⁰ Kapsam araştırması PRISMA-Scoping Reviews (PRISMA-ScR) rehberine göre raporlanmıştır.

Tarama Stratejisi

İlgili çalışmalara ulaşmak üzere; Google Akademik, Ulakbim, Türk Medline, DergiPark, PubMed, EBSCO, Cochrane Library, OVID veri tabanlarında, 2004-2019 tarihleri aralığında son 15 yılda yayınlanan İngilizce ve Türkçe makaleler taranmıştır. Konuyla ilgili Türkçe makaleye ulaşamadığı için, İngilizce dilinde tam metnine ulaşılabilen araştırmalar seçilmiştir. Anahtar kelimelerin seçiminde deneyimli kütüphaneciden görüş alınmıştır. Çalışmalar şu anahtar kelimelerin kombinasyonu kullanılarak taranmıştır. İngilizce; mental health literacy and education, mental health and literacy, student and parent mental health literacy, school and mental health literacy, school nurse and mental health literacy. Türkçe; ruh sağlığı okuryazarlığı ve eğitimi, ruh sağlığı ve okuryazarlık, öğrenci ve ebeveyn ruh sağlığı okuryazarlığı, okul ve ruh sağlığı okuryazarlığı, okul hemşiresi ve ruh sağlığı okuryazarlığı.

Çalışmanın İşleme ve Dışlama kriterleri

İşleme Kriterleri

Bu çalışmada, yönteminde randomize kontrollü, yarı deneysel, kontrol grubu olan öncesi ve sonrası, zaman serisi, kontrol grubu olmayan öncesi ve sonrası, vaka kontrol çalışmaları ile karşılaştırmalı çalışmalar incelenmiştir. Araştırma sorularına uygun olacak şekilde şu çalışmalar incelemeye alınmıştır.

- 1- RSO'yu geliştirmeye yönelik eğitim girişimi içeren çalışmalar,
- 2- Okullarda ebeveyn ve öğrencilere ilişkin yapılmış çalışmalar,
- 3- Eğitim girişimlerinin etkilerini değerlendiren çalışmalar.
- 4- Hakemli dergilerde yayınlanmış çalışmalar.

Dışlama Kriterleri

Eğitim müdahalesi yapılmayan, yüksek lisans ve doktora tezleri ve tam metne ulaşamayanlar (yazarlardan ulaşamadı), İngilizce dilinde yayınlanmamış olanlar, gri literatür, predator dergiler çalışma kapsamına alınmamıştır

Verilerin Değerlendirilmesi / Çalışmaların belirlenmesi

Elektronik taramada anahtar kelimeler ile saptanan tüm çalışmaların başlık ve özetleri, iki araştırmacı

tarafından bağımsız olarak gözden geçirilmiş, oluşturulan veri çizelgesiyle (coding sheet) literatürden çekilmiştir.

Eğer başlık ya da özet açık değilse, çalışmanın dahil olma kriterlerine uyup uymadığının araştırılması için tam metni incelenmiştir. Araştırmacılar tarafından çalışmaların dahil edilmeme nedenleri de kaydedilmiştir. Son aşamada tam metinleri incelenen çalışmaların sonuçlarının özetlenmesi iki araştırmacı tarafından geliştirilen tablolar üzerinden yapılmış ve kilit sonuçlar açısından fikir birliği oluşuncaya kadar tartışılıp sentezlenmiştir. Araştırmaya dahil edilme kriterlerine göre çalışmalar basım yılına göre en yeniden başlayarak sunulmuştur

Bulgular

Okullarda eğitim girişimi uygulayarak RSO bilgi düzeyi sonuçlarının incelendiği elektronik veri tabanları taranması sonucunda başlangıçta 12.700 kaynağa ulaşılmıştır. Yinelene 4488 çalışma çıkarılarak 8212 çalışma incelemeye alınmıştır. Dışlama kriterlerine göre 7548 çalışma daha elenmiş ve 664 çalışma gözden geçirilmiştir. Bu çalışmalardan orijinal veri olmayan ve anahtar kelimeleri karşılamayanlar (346), sadece özetine ulaşılanlar (10), diğer örneklem gruplarında yapılanlar (165) ve yöntemi uymayan (26) çalışmalar çıkarılarak 117 çalışmanın tam metni incelenmiştir. Yayınlanmamış tezler ve yöntemi uygun olmayan çalışmaların elenmesi sonucunda 20 araştırmanın tam metinleri kapsam araştırmasına dahil edilmiştir. Ülkemizde RSO eğitim girişimi içeren çalışmaya rastlanmamıştır. Çalışma akış şeması şekil 1' de gösterilmiştir.

Toplamda 12700 çalışmaya ulaşılmıştır.

Google Akademik: 8212

Ulakbim:0

Türk Medline:2

DergiPark:2

PubMed: 4057

EBSCO: 0

Cohrane Library:427

OVID : 0

Yinelenen Çalışmalar: 4488

İncelemeye alınan çalışmalar :8212

Dışlanan Çalışmalar: 7548

Gözden Geçirilen Çalışmalar: 664

Çıkarılan Çalışmalar : 547
(Orijinal veri olmayan ve
anahtar kelimeleri
karşılamaayan: 346
Sadece özeti olan: 10
Diğer gruplarda yapılan: 165

Tam metni incelenen çalışmalar: 117

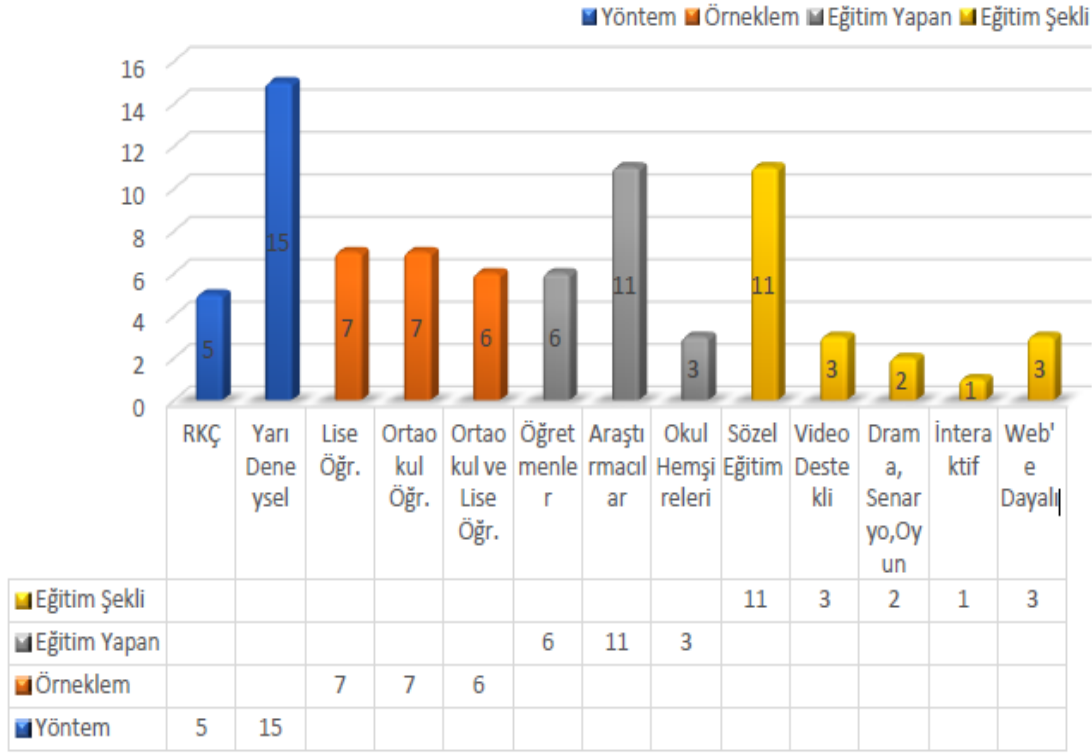
Çıkarılan Çalışmalar: 97
(Yöntemi uymayanlar: 95
Yayınlanan Tezler: 2)

Kapsam Araştırmasına Alınan Toplam Çalışma Sayısı: 20

Şekil 1. Araştırmanın Akış Şeması

Literatürde incelenen girişim çalışmalarının büyük çoğunluğunun yarı deneysel (15) çalışmalardan oluştuğu saptanmıştır. Diğerleri randomize kontrollü (5) çalışmalardır. Örneklem gruplarının bir kısmı

ortaokul (7) ve lise öğrencilerini (7) kapsarken bir kısmı hem ortaokul hem de lise öğrencilerini (6) kapsamaktadır. Araştırmanın yapıldığı tarih aralığında ebeveynlerin örnekleme alındığı RSO eğitimlerine ilişkin girişim yapılan araştırmaya rastlanmamıştır. Eğitim girişimlerinin çalışmalarda genellikle araştırmacılar tarafından (11) yapılırken öğretmenlerin (6) ve okul hemşirelerinin (3) de girişim yaptığı çalışmalar mevcuttur. Eğitimler genelde sözel eğitim modülleri (11) kullanılarak verilmiştir. Ancak video (3), drama, senaryo, oyun (2), interaktif (1) ve webe dayalı (3) eğitim yöntemleri de kullanılmıştır. (Grafik 1)

Grafik 1. Araştırmaya alınan araştırmaların özellikleri

Bu kapsam araştırmasında incelenen 20 çalışmanın özellikleri Tablo 1'de verilmiştir. Çalışmaların çoğu Amerika (7) ve Avustralya'da (5) yapılmıştır. Çalışmaların tümünde eğitim müdahalesi yapılmıştır ancak eğitimin hazırlanma ve sunumları farklılık göstermektedir. Eğitim girişimlerinin çoğunluğunda (12) araştırmacıların hazırladıkları RSO sözel eğitim modülleri kullanılmıştır. Bu modüllerin sunumu çalışmalara göre farklılık göstermektedir. Eğitimleri Yang (2018) 'InScide Out', Pinto-Foltz (2011) ise 'In Our Own Voice' isimli ulusal programlar kapsamında bu programların kılavuzlarına göre hazırlarken, Ojio (2015) eğitimin hazırlanmasında halk sağlığı ve okul sağlığı hemşireleri ile psikiyatristlerden görüş alarak hazırlamıştır.^{21,22,23} Milin (2016) ise hazırladığı eğitim modüllerini okullardaki 11. ve 12. sınıf "Sağlıklı Yaşam" kurslarına entegre ederek sunmuştur.¹⁰ Sınıf ortamında farklı saatlerde yapılan oturumlarda Skre (2013) ve Perry (2014) ise eğitim kitapçıkları kullanmışlardır.^{24,19} Mcluckie (2014), Saporito (2011) ve Stuart (2006) benzer şekilde modüller hazırlayarak yaptıkları eğitim girişimlerinde farklı olarak Video Destekli Eğitim Yöntemini kullanmışlardır.^{25,26,13} Bjornsen (2017), Collin (2011) ve Watson (2004) ise Web'e dayalı eğitim yöntemini kullanarak daha fazla öğrenciye ulaşmış ve 1000'in üzerinde örnekleme çalışmalarını tamamlamışlardır.^{18,27,28} Burns (2006) ve Esleer (2006) tiyatrocularla çalışarak RSO eğitimlerini senaryolar hazırlayıp drama ve oyunlarla yapmışlardır.^{6,12} Bireysel öğrenme tekniklerini daha çok

önemseyen Rickwood ise çalışmasında interaktif eğitim yöntemini kullanmıştır.²⁹

Araştırmacılarından okul hemşiresi olan Pinto-Foltz (2011) ve Sakalleri'in (2015) çalışmaları randomize kontrollü iken, Decocio (2006) ve Esleer'in (2006) çalışmaları yarı deneyseldir.^{22,5,30,12}

Çalışmaların tümünde RSO eğitiminin bilgi düzeyini arttırdığının saptanmasının yanı sıra bazı çalışmaların sonucunda farklı parametrelerde incelenmiş ve öğrencilerde yardım arama davranışının geliştiği ve damgalamanın düştüğü tespit edilmiştir.^{10,12,19,21,24,26,27,29,31}

Girişimlerden sonra Esleer (2006) 1 aylık, Wahl (2011) 1,5 aylık, Mcluckie (2014), Skre (2013) ve Pinto-Foltz (2011) 2 aylık, Ojio (2015) 3 aylık ve Perry (2014) 6 aylık izlem yapmış ve bu izlemlerin sonunda incelenen parametrelerin kalıcılığının istatistiksel testlerle ortaya konduğu görülmüştür.^{12,25,24,22,33} Bjornsen (2018) çalışmasında bilgi ve ruh sağlığı iyilik durumlarını değerlendirmiştir. Çalışma verilerine ilişkin yapılan regresyon analizi sonucunda modelin ruh sağlığı iyilik durumunun %41'ini açıkladığı bulunmuştur. Bu çalışmaya benzer olarak Sakalleri (2015) pre test post test sonuçlarına tekrarlı ölçümlerde varyans analizi yaparak iki çalışma grubu arasında genel değişimin farklı olduğunu gösteren anlamlı sonuca ulaşmıştır.^{18,5}

*Okuryazarlığı Eğitim Girişiminin Öğrenci ve Ebeveynlerin Ruh Sağlığı Okuryazarlığı Bilgi Düzeylerine Etkisi:
Kapsam Araştırması*

Tablo 1: İncelenen Çalışmaların Özellikleri

Sıra No	Yazar- Ülke – Araştırma Tasarımı	Amaç	Örneklem	Girişim	Bulgular ve İstatistik	Sonuç
1.	Yang. J ve ark. (2018)- Amerika -Yarı Deneysel İzlem Çalışması	Öğrencilerin ruh sağlığı bilgisi, damgalama ve yardım arama davranışlarındaki değişiklikleri değerlendirmek	7 ve 8. Sınıflar (n=350)	InSciEdOut Eğitim portal kapsamında öğretmenler tarafından 20 günlük sürece yayılan 5 modülle eğitim verilmiştir. Veriler sınıf etkinliği, anketler ve öğretmen görüşmeleri yoluyla elde edilmiştir.	Pre-post test değerlendirmeleri için tanımlayıcı istatistikler ve Cohen'in etki büyüklüğü kullanılmıştır. Bilgi: $x, p=0,00-0,05$ Damgalama: $d=0,07$ $w=0,53$ Yardım Arama: $d=0,56$ $w=0,79$	Verilen eğitimin ruh sağlığı bilgi düzeyini ve yardım arama davranışını artırdığı ve damgalamayı azalttığı sonucuna varılmıştır.
2.	Bjornsen. HN ve ark. (2017) Norveç- Yarı Deneysel Çalışma	Okul hemşirelerinin sunduğu RSO eğitiminin etkinliğini incelemektir.	Ortaokul-lise 15-21 yaş (n=1021)	Okul hemşireleri tarafından hazırlanan video okulun e- learning platformunda paylaşılmıştır.	Bilgi ve ruh sağlığı iyilik durumları ölçülmüştür. Çalışma verilerine ilişki yapılan regresyon analizinde $F=18,1208$ $p<0,001$ Modelin ruh sağlığı iyilik durumunun %41'ini açıklamıştır.	Adölesanlar RSO eğitiminden bilgive ruh sağlığı iyiliği konusunda anlamlı pozitif etkilenmişlerdir.
3.	Milin. R ve ark. (2016) Kanada- Randomize Kontrollü Çalışma	Adölesanlara okul temelli	24 lisede n: 534 öğrenci Deneysel: 362 Kontrol: 172	Deneysel gruba girişimde altı adet RSO eğitim modülü kullanılmıştır. Modüller, okullardaki 11. Ve 12. sınıf "Sağlıklı Yaşam" kurslarına entegre edilerek öğretmenler tarafından sunulmuştur. RSO bilgisi ve damgalamadaki değişiklikler, ön test son test ölçekler kullanılarak değerlendirilmiştir. Kontrol grubu var olan eğitimi almıştır.	Bilgi ve damgalama ön test son test ve modelleme sonuçları $F= 84,26$ $B= 0,34$ $CI=0,27-0,41$ $p<0,01$	Okullarda RSO Eğitiminin adölesanların bilgi ve damgalama konusunda etkinliği gösterilmiştir.
4.	Sakalleri.E ve ark. (2015) Yunanistan- Randomize Kontrollü Çalışma	Adölesanların ruhsal hastalıklar hakkındaki görüşlerini araştırmak ve RSO eğitimi müdahalesi etkinliğini değerlendirmektir.	İki okulda 59 öğrenciyle yürütülmüştür Deneysel: 28 Kontrol: 31	Eğitim araştırmacı tarafından 2 defa 45 dakikalık oturumlar şeklinde okulda sınıf ortamında müdahale grubundaki öğrencilere verilmiştir. Kontrol grubunda standart müfredat uygulanmıştır.	Pre test post test sonuçlarına tekrarlı ölçümlerde varyans analizi uygulanmıştır. $p<0,005$	İki çalışma grubu arasında genel değişimin farklı olduğunu gösteren anlamlı sonuç bulunmuştur. Bu nedenle, ruhsal sağlık eğitimi müdahaleleri, adölesanların ruhsal sağlığa ilişkin algılarını olumlu yönde etkileyebilir

5.	Ojio .Y ve ark. (2015) Japonya- Yarı Deneysel Çalışma	RSO müdahalesinin bilgi ve damgalanma konusundaki etkililiği değerlendirilmiştir	9. sınıf öğrencileri 14-15 yaş (n=118)	Eğitim hazırlanırken psikiyatrist, halk sağlığı hemşireleri ve okul sağlığı hemşirelerinden görüş alınmıştır. Eğitimler 50 dakikalık 2 oturum şeklinde öğretmenler ve okul hemşireleri tarafından verilmiştir.	Pre test post test ölçümleri Bilgi ve yardım arama: $p<0,0001$ 3 ay izlem ölçümlerinde $p<0,001$	Yapılan girişimle RSO seviyesinde orta okul öğrencilerinde önemli bir etki yaratmıştır.
6.	Mcluckie. A ve ark. (2014) Kanada- Yarı Deneysel Çalışma	Kanada'daki okullarda uygulanan 'lise ruh sağlığı müfredatının (Rehber)' RSO'nun artırılmasındaki etkisini incelemek	4 ortaokulda 409 öğrenci 2 aylık izlemde 265 öğrenci	Altı modülden oluşan rehber hazırlanmıştır. Öğretmenler tarafından sunulmuştur, video ve bireysel öğrenme ve tartışmalar kullanılmıştır.	Bilgi ön test-son test $m=14,91$ $Sd= 4,02$ $t=18,22$ $d=0,90$ $p<0,001$ 2 ay izlem ölçümleri $m=15,23$ $Sd= 4,04$ $t=11,92$ $d=0,73$ $p<0,001$	RSO müfredatı eğitim girişimi ön test ve son test sonuçlarında ve iki aylık izlemlerde belirgin bilgi artışında edilmiştir.
7.	Perry. Y ve ark. (2014) Avusturya- Randomize Kontrollü	RSO'nun, bilgi, damgalama, yardım arama, psikolojik sıkıntı ve intihar düşüncesi üzerindeki etkisini incelemektir.	10 ortaokul 22 sınıf 380 öğrenci 13-16 Yaş (n=380)	Deney grubuna girişimde beş adet RSO eğitim modülü kullanılmıştır. Modüller, eğitim kitapçığı halinde öğretmenler tarafından sunulmuştur. Kontrol grubuna girişim yapılmamıştır.	Bilgi ön test-son test Damgalama: $F: (2,494) =14,63$ $p<0,05$ 6 aylık izlem ölçümleri	RSO'nu iyileştirme ve damgalamayı azalttığını göstermektedir
8.	Skre. I ve ark. (2013) Norveç Randomize Olmayan Küme Kontrollü Çalışma	Yapılan eğitimin RSO bilgi düzeyini, yardım arama davranışını ve damgalamayı nasıl etkilediğini araştırmak.	3 Ortaokulda yürütülmüştür. 13-15 yaş (n=1070) Deney: 520 Kontrol: 550	Eğitim araştırmacılar tarafından hazırlanan eğitim kitapçığıyla 3 günlük oturum şeklinde yapılmıştır. Kontrol grubuna girişim yapılmamıştır	Bilgi ön test-son test Grup*Zaman Beta =0,27 β =0,78 $t =12,70$ $F=161,19$ $P<0,001$ 2 ay izlem	Düşük maliyetli okul sağlığı programları RSO'nun ve yardım arama davranışlarının iyileştirilmesinde etkilidir.
9.	Wahl. O ve ark. (2011) Amerika- Yarı deneysel Çalışma	Bu araştırma, "sessizliği kırmak" isimli yaygın olarak kullanılan bir ruhsağlığı eğitimi müfredatının ruh sağlığı hastalıkları hakkındaki bilgi ve tutumları değiştirmedeki etkinliği test edilmiştir.	4 ortaokul Deney: 106 Kontrol: 87 Altı haftalık İzlemlerde aynı öğrenciler.	Öğretmenler tarafından yapılan eğitim bir haftalık süreçte 45-50 dk 'lık oturumlar halinde yapılmıştır. Ön test -son test-izlem ölçümleri karşılaştırmaları yapılmıştır. Kontrol grubu eğitim almamıştır.	Bilgi: $F=34,6$ $p<0,001$ Davranış: $F=4,6$ $p:0,012$ Sosyal uzaklık: $F=4,5$ $p:0,013$	RSO'na ilişkin müfredatın etkinliği kanıtlanmıştır.
10.	Pinto-Foltz. M.D ve ark. (2011)- Amerika- Randomize Kontrollü Çalışma	Yapılan RSO eğitiminin etkinliğini ve uygulanabilirliğini değerlendirmek.	2 lisede 156 kız öğrenci Deney: 95 Kontrol: 61 13-17 Yaş (n=156)	Eğitim araştırmacı tarafından 1 saatlik oturum şeklinde 'InOurOwn Voice' programının klavuzuna göre verilmiştir. Deney grubuna hazırlanan eğitim uygulanmış, kontrol grubuna eğitim verilmemiştir.	Bilgi ön test-son test İzlem ölçümleri 4 kez 1.izlem 1 hafta sonra 2.izlem 4 haftada sonra 3.izlem 8 hafta sonra $R^2: 0,51$, $\beta: 0,66$ CI: 0,53-0,77 $p<0,01$	Girişim sonrası RSO 4. ve 8. haftaiçlemlerinde anlamlı değişim gösterdi.

11.	Collin. P (2011) ve ark. Avusturya- Yarı Deneysel Çalışma	Online Ruh Sağlığı Geliştirme girişiminin karar verme, damgalama ve bilgi düzeylerine etkisi değerlendirilmiştir.	1 Haziran-30 Kasım 2010 tarihleri arasında siteye giriş yapan gençler 14-25 yaş (n=1552)	Eğitimler interaktif video hikayeler oluşturularak katılımcılara sosyal ağ(forumlar) oluşturulmuş. Veriler * web sitesi istatistikleri, *ReachOut web sitesine erişen gençlerin kesitsel anketi *kullanıcı tarafından oluşturulan site içerik analizi ile toplanmıştır.	Web sitesi istatistikleri: Kullanıcı profil özellikleri, Odak grup görüşmeleri sonucunda tematik analizler sunulmuştur.	Girişimin RSO'nive yardım arama davranışını artırdığı ve damgalamayı azalttığı saptanmıştır.
12.	Saporito. J ve ark. (2011) Amerika - Randomize Kontrollü Çalışma	Ruh sağlığı ve hastalıklarına ve tedavisine ilişkin damgalamanın önlenmesi ve yardım aramaya açık olmanın geliştirilmesi programı	156 öğrenci Deney: 80 Kontrol: 76	DVD kullanılarak eğitimler bireysel öğrenmeye dayalı verilmiştir.	Pre post test F=12,48 p<0,001	Girişim damgalamanın önlenmesi ve yardım arama davranışlarında artışa neden olmuştur.
13.	Bapat. S ve ark. (2009) Avustralya- Yarı Deneysel Çalışma	Spor kulübüne giden gençlere yönelik verilen RSO eğitiminin değerlendirilmesi	Spor okulunda 40 öğrenci	Eğitim 3 haftalık 8 saatlik oturumlar şeklinde araştırmacı tarafından verilmiştir. Kontrol grubu kullanılmayan tek gruplu ön test son test değerlendirilmiştir.	Pre test post test sonuçlarına t testi uygulanmış T0 -4,29 p<0,01	RSO damgalama düzeyleri düşmüş ve bilgi düzeyleri yükselmiştir.
14.	Spagnola. A ve ark. (2008) Amerika - Kontrol Gruplu Yarı Deneysel Çalışma	Verilen eğitimin lise öğrencileri arasında ruhsal sağlığı hastalığı olan kişilere yönelik damgalayıcı tutumlarını azaltıp azaltmayacağını araştırmaktır.	4 lise Lise öğrencileri 13-18 Yaş (n=426)	Araştırmacılar tarafından geliştirilen 5 modül ile 60-90 dakikalık bir bilgilendirme sunumu yapılmıştır.	Çocuklar İçin Kısa Form testi: Total Score Pretest 28,99 Posttest 25,17 p<0,000	Verilen 1 saatlik bir bilgilendirme oturumunun, adölesanların ruh sağlığı bozuklukları olan kişilere yönelik tutumlarını önemli ölçüde etkileyebileceğini göstermektedir.
15.	Burns. Y ve Rapee RM (2006) Avustralya- Yarı Deneysel Çalışma	Adölesanların RSO'nı ve akranlarındaki depresyon belirtilerini tanıma becerilerini incelemek.	202 adölesanla yürütülmüştür. 15-17 yaş (n=202)	Araştırmacılar tarafından hazırlanan 5 Senaryo ve bilgi sorusu ile değerlendirilmiştir.	Bilgi ön test-son test F=1523,55 p<0,001	RSO senaryolar ile etkili girişim sonuçları elde edilmiştir.
16.	Desocio. J ve ark. (2006) Amerika- Yarı deneysel Çalışma	2004-2005 genişletilmiş ruhsal sağlık eğitimi programından elde edilen konular ve öğrenci sonuçlarıyla ilgili bilgileri paylaşmaktır.	İlk ve ortaokullarda 10-12 yaş (n=370)	Okul hemşireleri tarafından eğitim verilmiştir. Her biri 45 dakikalık 6 sınıf içi oturumdan oluşan eğitim girişimi hazırlanmıştır.	Ön test-son test p = 0,000 En büyük değişim bilgi alanında elde edilmiştir.	Okul hemşiresinin çocuklar için RSO eğitim programı bilgi düzeyini artırmıştır

17.	Esleer. V ve ark. (2006) İngiltere- Yarı Deneysel Tek gruplu) Çalışma	Profesyonel tiyatrocular tarafından hazırlanan ve sunulan senaryoların, öğrencilerin RSO bilgi ve davranışlarına etkisini incelemektir.	Bir okulda 13-14 yaş (n=104)	Araştırma grubu ve tiyatrocular tarafından hazırlanmıştır. Eğitim drama, oyunlar ve senaryoyu içermektedir.	Bilgi ve davranış ön test son test Bir ay sonra izlem sonuçları Binominal test p=0,015	Eğitim girişiminin bilgi, davranış ve damgalama üzerine pozitif etkileri olmuştur.
18.	Stuart H(2006) Kanada- Yarı Deneysel Çalışma	Lise öğrencileri arasında ruhsal hastalığı olan kişilere yönelik damgalayıcı tutumların ve RSO'nun nasıl etkileyeceğini araştırmaktır.	8 lise Lise Öğrencileri 13-18 yaş (n=571)	Öğretmenler tarafından video temelli eğitim verilmiştir.	Bilgi öntest-sontest Bilgi: $X^2 = 61.1, df 1, p < 0.001$ Davranış: $X^2 = 5.3, df 1, p = 0.02$	Video sunumlarının bilgiyi artırabileceğini ve daha hoşgörülü tutumları teşvik edebileceğini göstermektedir
19.	Rickwood. D ve ark. (2004) Avusturalya- Ön Test Son Test Kontrol Gruplu Yarı Deneysel Çalışma	Okul tabanlı mental sağlığı geliştirme programının RSO bilgi, yardım arama ve damgalamaya etkisini incelemek	Toplam 5 okulda 457 ortaokul- Lise Öğrencisi 13-18 yaş	Araştırmacılar interaktif eğitim yöntemlerini kullanarak eğitim verilmiştir.	Pre test post test sonuçlarına ve damgalama ile yardım arama davranışlarına tekrarlı ölçümlerde varyans analizi uygulanmıştır. Bilgi $F = 13,703 p = 0,000$ Yardım Arama $F = 13,254 p < 0,001$ Damgalama $F = 13,600 p = 0,000$	Okulda verilen RSO eğitiminin etkili ve damgalama ve bilgiye yardım arama çıktılarının ölçümlerinin etkisinin güçlü olduğu saptanmıştır.
20.	Watson. A ve ark. (2004) Amerika-Yarı Deneysel Çalışma	RSO eğitimi ile bilgi davranış arasındaki etkileşimi incelemektir.	Ortaokullarda 12-14 yaş (n=1566)	Web'e dayalı uzaktan eğitim modelleriyle adölesanlara yönelik hazırlanmıştır.	Bilgi ve davranış ön test son test değişim sonuçları Bilgi: $t = -5,735 p = 0,000$ Davranış: $t = -2,31 p = 0,021$	Verilen eğitim adölesanların bilgi ve davranışlarını pozitif yönde etkilemiştir.

Tartışma

Bu kapsam araştırması dünyada ve ülkemizde okullarda RSO' nı geliştirmek üzere uygulanan girişimsel çalışmaların öğrenci ve ebeveynlerin bilgi düzeylerine olan etkinliğini incelemek üzere yayınlanmış çalışma sonuçlarını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Derleme sonucunda eğitim girişimlerinin genellikle yarı deneysel araştırma yöntemiyle yapıldığı saptanmıştır. Girişim sonucunda bilgi düzeyleri değerlendirmeleri dışında yardım arama ve damgalama düzeylerine odaklanılmıştır.^{10,12,19,21,24,26,27,29,31} Ülkemizde bu alanın çok yeni olduğu girişimsel çalışmalara gereksinim olduğu belirlenmiştir. Ebeveynlere yönelik RSO geliştirmeye ilişkin çalışmanın olmaması bu gruba ulaşmadaki zorluktan kaynaklanıyor olabileceği düşünülmüştür. Okullardaki farkındalık eğitimlerinde öğrencilerin yanı sıra ailelerin de ruhsal bozukluklar nedeniyle ortaya çıkan erken belirtileri tanınması, en iyi yardım seçeneklerini bulması ve bu yardıma nasıl erişileceği konusunda bilgi sahibi olması için eğitim alması gerekliliği ve önemi literatürde vurgulanmaktadır.^{6,33}

Sonuç ve Öneriler

Okul temelli müdahaleler toplumda sürdürülen ve devamlılığı olan programlarda uygulandığında öğrencilerde RSO düzeyinin artmasında etkili bir girişimdir. RSO girişimlerinin etkisi değerlendirilebilir ve uygulanan stratejiler doğrultusunda yapının tüm bileşenlerinde ruh sağlığı bilgisi, damgalama tutumu ve yardım arama davranışlarında iyileşmeler beklenir.

Kapsam araştırmasına dahil edilen çalışmalar RSO'nun yardım ve tedavi için bilgiyi arttırarak farkındalık oluşturduğunu, damgalamayı azalttığını, yardım arama davranışını artırabileceğini göstermiştir. Ruh sağlığına yönelik bilgi ve becerilerin geliştirilmesi, öğrencilerin ve ailelerin daha kaliteli ve verimli yaşam sürmelerine katkı sağlayacağından toplumun ruh sağlığı düzeyini en üst seviyeye çıkaracaktır. Ülkemizde belirlenen boşluklarda RSO ile ilgilenen hemşirelik disiplinine özgü kanıt değeri yüksek deneysel çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Alana Katkı

Bu kapsam araştırmasının literatür, yöntem ve çalışılması gereken konu boşluğunu göstermesi açısından alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Okul sağlığı alanında çalışan, RSO ile ilgilenen araştırmacılara bu alandaki yayınlanmış çalışmaların detaylı incelemelerini sunarak yeni araştırmalara karşılaştırmalı veriler ışığında yol gösterecektir. Literatürde var olan çalışmaları seçim kriterlerimiz ve belirlenen alandaki boşluklar ülkemizde RSO alanında yapılacak girişimlerin şekillenmesinde rol oynayacaktır.

Sınırlılıklar

Belirlenen anahtar kelimelerle Türkçe makale bulunmaması, yalnızca İngilizce dilinde olan makalelere ulaşılmış olması, ebeveynlere ilişkin araştırma olmaması, çalışmanın sınırlılıklarındandır. Kapsam araştırmalarının yapısı gereği seçilen çalışmaların kalitesinin değerlendirilmesi bu çalışmanın amacı değildir. Bu nedenle dahil edilen çalışmaların yöntemlerine ilişkin kalite değerlendirilmesi yapılmamıştır.

KAYNAKLAR

1. Kutcher S, Wei Y, Costa S, Gusmão R, Skokauskas N, & Sourander A. Enhancing mental health literacy in young people. *European Child & Adolescent Psychiatry*. 2016; 25(6): 567–569. <https://doi.org/10.1007/s00787-016-0867-9>
2. Loureiro LM, Jorm AF, Mendes AC, Santos JC, Ferreira RO, & Pedreiro AT. Mental health literacy about depression: a survey of Portuguese youth. *BMC Psychiatry*. 2013; 13:129, 2–9.

3. Jorm AF, Korten AE, Jacomb PA, Christensen H, Rodgers B, & Pollitt P. Mental health literacy: A survey of the public's ability to recognise mental disorders and their beliefs about the effectiveness of treatment. *Mental Journal Australiagetdey*. 1997;166(February),182–186. <https://doi.org/10.5694/j.1326-5377.1997.tb140071.x>
4. Hay PJ, Mond JM, Kelly C, Rodgers B, Owen C, Marks P, & Paxton SJ. Mental Health Literacy and Eating-Disordered Behavior: Beliefs of Adolescent Girls Concerning the Treatment of and Treatment-Seeking for Bulimia Nervosa. *Journal of Youth and Adolescence*. 2006; 36(6), 753–762. <https://doi.org/10.1007/s10964-006-9087-9>
5. Sakellari E, Sourander A, Kalokerinou-Anagnostopoulou A, & Leino-Kilpi H. Opinions About Mental Illness Among Adolescents: The Impact of a Mental Health Educational Intervention. *School Mental Health Journal*. 2015;7(3),268–277. <https://doi.org/10.1007/s12310-015-9159-7>
6. Burns JR, & Rapee RM. Adolescent mental health literacy : Young people ' s knowledgeof depression and help seeking, *Journal of Adolescence*. 2006;225-239 <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2005.05.004>
7. Lincoln A, Paasche Orlow MK, Cheng DM, Lloyd Travaglini C, Caruso C, Saitz R, et al. Impact of Health Literacy on Depressive Symptoms and Mental Health related: Quality of Life Among Adults with Addiction. *Journal of General Internal Medicine*. 2006; 21(8):818-22.
8. Kutcher S, Bagnell A, Wei Y. Mental health literacy in secondary schools: A Canadian approach. *Child and Adolescent Psychiatric Clinics of North America*. 2015;24(2):233– 244.
9. Wei Y, Hayden JA, Kutcher S, Zygmunt A, McGrath P. The effectiveness of school mental health literacy programs to address knowledge, attitudes and help seeking among youth. *Early Intervent Psychiatry*. 2013;7(2):109–21.
10. Milin R, Kutcher S, Lewis SP, Walker S, Wei Y, Ferrill N, & Armstrong MA. Impact of a Mental Health Curriculum on Knowledge and Stigma Among High School Students: A Randomized Controlled Trial. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*. 2016; 55(5), 383-391.e1. <https://doi.org/10.1016/j.jaac.2016.02.018>
11. Oliver S, Harden A, Rees R, Shepherd J, Brunton G, Oakley A. Young people and mental health: Novel methods for systematic review of research on barriers and facilitators. *HealthEducation Research*. 2008; 23(5), 770–790. <https://doi.org/10.1093/her/cym038>
12. Essler V, Arthur A, Stickley T. Using a school-based intervention to challenge stigmatizing attitudes and promote mental health in teenagers. *Journal of Mental Health*. 2006;15(2):243-250. <https://doi.org/10.1080/09638230600608669>
13. Stuart H. Reaching Out to High School Youth: The Effectiveness of a Video-Based Antistigma Program. *The Canadian Journal of Psychiatry*. 2006; 51(10).
14. Statement P. The School Nurse's Role in Behavioral/MentalHealth of Students: PositionStatement. *NASN School Nurse*. 2019;34(1):62–64. <https://doi.org/10.1177/1942602X18814249>
15. Auerbach RP, Mortier P, Bruffaerts R, Alonso J, Benjet C, Cuijpers P, Kessler RC. The WHO World Mental Health Surveys International College Student Project: Prevalence and Distribution of Mental Disorders. *Journal of Abnormal Psychology*. 2019; 127(7), 623-638. <https://doi.org/10.1037/abn0000362>.
16. Gulliver A, Griffiths KM, Christensen H. Perceived barrier sand facilitators to mental health help-seeking in young people: A Systematic Review. *BMC Psychiatry*. 2010;10:113
17. Wei Y, Mcgrath PJ, Hayden J, Kutcher S. Mental health literacy measures evaluating knowledge, attitudes and help-seeking: A Scoping Review. *BMC Psychiatry*. 2015;15:29<https://doi.org/10.1186/s12888-015-0681-9>
18. Bjørnsen HN, Espnes GA, Eilertsen MB, Ringdal R, Moksnes UK. The Relationship Between Positive Mental Health Literacy and Mental Well-Being Among Adolescents : Implications for School Health Services. *The Journal of School Nursing*, 2017;1–10. <https://doi.org/10.1177/1059840517732125>
19. Perry Y, Petrie K, Buckley H, Cavanagh L, Clarke D, Winslade M, Christensen H. Effects of a classroom-based educational resource on adolescent mental health literacy : A cluster randomised controlled trial. *Journal of Adolescence*. 2014;37(7):1143–1151. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2014.08.001>
20. Arksey H, O'Malley L. Scoping studies:towards a methodological framework. *International Journal of Social Research Methodology*. 2005;8(1):19–32. <https://doi.org/10.1080/1364557032000119616>
21. Yang J, Cervera RL, Tye SJ, Ekker SC, Pierret C. Adolescent mental health education InSciEd Out :a case study of an alternative middle school population. *Journal of Translational Medicine*. 2018;16(84):1–10. <https://doi.org/10.1186/s12967-018-14>
22. Pinto-Foltz MD, Cynthia Logsdon M, Myers JA. Feasibility, Acceptability, and Initial Efficacy of a Knowledge- Contact Program to Reduce Mental Illness Stigma and Improve Mental Health Literacy in Adolescents. *NIH Public Access*. 2019;72(12):2011–2019. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed>
23. Ojio Y, Yonehara H, Taneichi S. Effects of school-based mental health literacy education for secondary school students to be delivered by school teachers: A preliminary study. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*. 2015;69:572–579. <https://doi.org/10.1111/pcn.12320>
24. Skre I, Friberg O, Breivik C, Johnsen LI, Arnesen Y, Elisabeth C, Wang A. A school intervention for mental health literacy in adolescents : effects of a non-randomized clustercontrolled trial. *BMC Public Health*. 2013;13:873-885
25. Mcluckie A, Kutcher S, Wei Y, Weaver C. Sustained improvements in students ' mentalhealth literacy with use of a mental health curriculum in Canadian schools. *BMC Psychiatry*. 2014;14:379 <https://doi.org/10.1186/s12888-014-0379-4>
26. Saporito JM, Ryan C, Teachman BA. Reducing Stigma Toward Seeking Mental Health Treatment Among Adolescents. *Stigma Research and Action*. 2011;2(1), 9–21. <https://doi.org/10.5463/SRA.v1i1.2>
27. Collin PJ, Metcalf AT, Stephens-reicher JC, Michelle E, Herrman HE, Rahilly K, Michelle E. ReachOut.com: The role of an online service for promoting help-seeking in young people. *Advance Mental Health*. 2014;10(1):39-51 <https://doi.org/10.5172/jamh.2011.10.1.39>
28. Watson AC, Otey E, Westbrook A, Qardner AL, Lamb TA, Corrigan PW, Fenton WS. Changing Middle Schoolers ' Attitudes

- About Mental Illness Through Education. *Schizophrenia Bulletin*. 2004;30(3):563–572.
29. Rickwood D, Cavanagh S, Curtis L SR. Educating Young People about Mental Health and Mental Illness : Evaluating a School- Based Programme. *International Journal of Mental Health Promotion*. 2004;6(4). <https://doi.org/10.1080/14623730.2004.9721941>
 30. Desocio J, Stember L, Schrinisky J. Teaching Children About Mental Health and Illness : A School Nurse Health Education Program. *The Journal of School Nursing*. 2006;22(2):81-86
 31. Bapat S, Jorm A, Lawrence K. Evaluation of a mental health literacy training program for junior sporting clubs. *Australasian Psychiatry*. 2009;17(6):475–480.<https://doi.org/10.1080/10398560902964586>
 32. Wahl O, Susin J, Kaplan L, Lax A. Changing Knowledge and Attitudes with a Middle School Mental Health Education Curriculum. *NIH Public Access*, 2011;1(1):44–53. <https://doi.org/10.5463/sra.v1i1.17.Changing>
 33. Kelly CM, Jorm AF, Wright A. Improving mental health literacy as a strategy to facilitate early intervention for mental disorders. *Mental Journal Australia*. 2007; 187(7):26-30
 34. Spagnolo AB, Murphy AA, and Librera LA. Reducing Stigma by Meeting and Learning from People with mental illness. *Psychiatric Rehabilitation Journal* 2008;31(3):186-193